Recenzja

w postępowaniu habilitacyjnym Pana dr Tomasza Żymły
w dziedzinie sztuki
w dyscyplinie sztuki muzyczne

Podstawowe dane recenzenta:

Prof. dr hab. Bogusław Jakubowski

dziedzina sztuki
dyscyplina sztuki muzyczne
Akademia Sztuki w Szczecinie
boguslaw.jakubowski@akademiasztuki.eu
Szczecin, dnia 30.06.2026

Zleceniodawca recenzji

Zlecenie podjęte w związku z uchwałą Rady ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 15 kwietnia 2026 roku w sprawie: powołania Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu dr. Tomaszowi Żymle.

Podstawowe dane o habilitancie

Tomasz Żymła ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w 2010 roku, w klasie klarnetu Arkadiusza Adamskiego, a następnie Królewskie Konserwatorium w Hadze w 2013 roku, w klasie klarnetu basowego Erika van Deurena. W 2020 roku uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki muzycznej na swojej macierzystej uczelni. Tytuł jego rozprawy doktorskiej brzmi: „Rozwój literatury na klarnet basowy w oparciu o dorobek holenderskich kompozytorów i wykonawców". Od 2014 roku jest zatrudniony w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, obecnie na stanowisku adiunkta. Od 2018 roku do chwili obecnej jako klarnecista/klarnecista basowy zatrudniony jest także w Narodowej Orkiestrze Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach.

Ocena Autoreferatu

Na początku przedstawione są informacje dotyczące uzyskanych dyplomów oraz dotychczasowego zatrudnienia. Następnie omówiona zostaje wskazana przez Habilitanta kompozycja Nikoli Kołodziejczyka „Ranwers" na koncertujący klarnet basowy i kwintet dęty, która znajduje się na płycie CD 5[+2] zespołu LutosAir Quintet. Doktorant zamieszcza linki do poszczególnych części utworu: „Ranwers", „Fletner", „Kobra Pugaczowa", „Kawa nad Annapurną". Dołącza również obszerną wypowiedź samego kompozytora na temat założeń i wizji artystycznych, które towarzyszyły mu podczas tworzenia dzieła. W dalszej części wyjaśniono znaczenie nazw poszczególnych części kompozycji, które nawiązują do lotnictwa szybowcowego oraz postaci wybitnego

polskiego pilota szybowcowego, Sebastiana Kawy. Dr Tomasz Żymła kończy opis wskazanego dzieła życiorysem Nikoli Kołodziejczyka. W tej części autoreferatu brakuje jednak nieco głębszej analizy oraz bardziej osobistej refleksji doktoranta na temat prezentowanej muzyki i samego dzieła. W kolejnej części Habilitant szczegółowo przedstawia swoją dotychczasową działalność artystyczną, w tym ważniejsze koncerty solowe, projekty kameralne, nagrania oraz działalność naukową, dydaktyczną i organizatorską.

Przedstawiony autoreferat oceniam pozytywnie. Całość załączonych dokonań świadczy o bardzo wysokich kompetencjach Habilitanta oraz jego znaczącym wkładzie w rozwój klarnetowej sztuki muzycznej.

Ocena dzieła artystycznego

Pan dr Tomasz Żymła, zgodnie z wymogami ustawy zaprezentował jako oryginalne osiągnięcie artystyczne nagranie kompozycji Nikoli Kołodziejczyka pt. „Ranwers", stworzonej na koncertujący klarnet basowy i kwintet dęty. Utwór ten znalazł się na płycie CD 5[+2] zespołu LutosAir Quintet. Nagranie zostało zrealizowane w sali koncertowej Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu, a jego wydawcami są NFM oraz CD Accord.
Wykonawcami nagrania są:
Tomasz Żymła – klarnet basowy, LutosAir Quintet: Jan Krzeszowiec – flet, Karolina Stalmachowska – obój, Maciej Dobosz – klarnet, Alicja Kieruzalska – fagot, Mateusz Feliński – róg.
Na płycie zarejestrowano następujące utwory:
Paul Preussner (*1974) – Trzy utwory na kwintet dęty (z opcjonalną, improwizującą trąbką), 2018 [15:31].
improwizującą trąbką), 2018 [15:31].
1. I. 5:05
2. II. 5:05
3. III. 5:20
Nikolet Burzyńska (*1989) Wieniec dębowy na kwintet dęty 2017 [18:11]
4. Wicie, zaplatanie 4:55
5. Duchy lasu 3:19
6. Wicie, zaplatanie 1:54
7. Dewy, dęby 4:21
8. Wicie, zaplatanie 3:40
Nikola Kołodziejczyk (*1986) Ranwers na koncertujący klarnet basowy i kwintet dęty 2019 [24:17]
9. Ranwers 9:53
10. Fletner 5:58
11. Kobra Pugaczowa 3:36
12. Kawa nad Annapurną 4:49

Nikola Kołodziejczyk napisał utwór „Ranwers" na koncertujący klarnet basowy i kwintet dęty, dedykując go dr. Tomaszowi Żymle. Habilitant w swoim autoreferacie przytacza wypowiedź kompozytora, który podkreśla wyjątkową, solistyczną rolę klarnetu basowego w tej kompozycji.

Utwór łączy elementy kolektywnej improwizacji (guided improvisation) oraz nowatorskie rozwiązania w zakresie wykonawczych środków ekspresji w obrębie kwintetu dętego. Prezentuje pełen wachlarz możliwości klarnetu basowego — od kwestii rejestru, przez artykulację, aż po nowoczesne techniki, wszystko to w spójnej, organicznej formie.
Pierwsza część „Ranwers" (w polskim nazewnictwie „przewrót") odnosi się do figury średniego pilotażu, polegającej na szybkiej zmianie kierunku lotu.
Na początku utworu pojawia się ostinato klarnetu basowego, charakteryzujące się trudnymi, dużymi skokami w dolnym rejestrze, które wprowadzają ciepłą i przyjemną barwę instrumentu. Później następuje wolniejsza część, w której brzmienie jest spójne i wyrównane, a zespół emanuje miękką barwą. Wkrótce po tym klarnecista basowy przyspiesza, wprowadzając dynamiczną figurację. Przez cały czas wyraźnie eksponowana jest partia basu. Na zakończenie tej części mamy do czynienia z imponującym solowym wystąpieniem basu, które rozpoczyna się od wysokiego rejestru, a następnie przechodzi przez różnorodne motywy, w tym elementy muzyki żydowskiej i ludowej. Zakończenie części jest spokojne i harmonijnie współbrzmi z zespołem.
W drugiej części, zatytułowanej „Fletner" (klapka odciążająca, niewielki element ruchomy, zazwyczaj stanowiący 6–8% powierzchni, umieszczany na krawędzi spływu powierzchni sterowych statku powietrznego), rozpoczyna się chorałem całego zespołu. Harmonia wprowadza interesujący, lekko jazzowy klimat, a klarnet basowy znakomicie wypełnia brzmieniową strukturę zespołu, pełniąc funkcję harmoniczną basu.
Trzecia część nosi tytuł „Kobra Pugaczowa" (krótka parada/manewr zerowej prędkości, będąca jedną z figur akrobacji lotniczej).
Ta część utworu rozpoczyna się od punktualistycznych motywów w kwintecie. Na początku uwagę przyciąga pięknie zagrana przez klarnet basowy kantylena, charakteryzująca się miękkim i ciepłym brzmieniem, które kontrastuje z ruchliwymi motywami reszty zespołu. Całość kończy się ogólnym uspokojeniem nastroju.

Część czwarta Kawa nad Annapurną (nazwa części pochodzi od pionierskiego lotu, którego dokonał pilot Sebastian Kawa w 2013 roku.).
Pierwsze solo waltorni przejmuje później klarnet basowy na tle szybkich motywów ostinato w inny instrumentach. W tej części pojawia się interesujący fragment z multifonami, po którym zespół powraca do chorałowego grania. Po solo oboju wracają szybkie motywy i solo klarnetu basowego prezentującego się w obrębie całego rejestru instrumentu, góra-dół. Następnie chorał powraca w dynamicznej forte. Na koniec motyw z multifonami w klarnecie basowym oraz ponownie szybkie przebiegi w zespole. Efektowny koniec tej części w dynamice forte kończy cały utwór.
W każdej części dr Tomasz Żymła prezentuje się doskonale, wirtuozersko panując nad klarnetem basowym. Jego znakomita technika, piękna barwa w odcinkach kantylenowych, wyraźna i różnorodna artykulacja oraz perfekcyjne opanowanie współczesnych technik wykonawczych sprawiają, że całość kompozycji słucha się z prawdziwą przyjemnością. Nagranie w pełni potwierdza wysokie walory artystyczne i wykonawcze sztuki klarnetowej Habilitanta, a on sam ukazuje się jako znakomity klarnecista – artysta w pełni dojrzały.

Załączone dzieło artystyczne zaprezentowane przez Pana dra Tomasza Żymłę przyjmuję z uznaniem, podkreślając jego wysoką wartość artystyczną.

Ocena dorobku artystycznego

Przedstawiony dorobek artystyczny dra Tomasza Żymły obejmuje szereg koncertów solowych, w tym m.in. polskie prawykonanie „Concerto grosso" Aleša Pavlorka na cztery klarnety, z orkiestrą NOSPR pod dyrekcją José Maria Florêncio, które miało miejsce w sali koncertowej NOSPR w Katowicach w ramach IV Europejskiego Kongresu Klarnetowego. W jego repertuarze znalazły się również polskie prawykonania utworów Iannisa Xenakisa – „Échange" na klarnet basowy i zespół instrumentalny oraz Williama Sweeneya – „An Og-Mhadainn" na klarnet basowy solo i chór instrumentów dętych NFM Wrocław.
Dodatkowo dr Żymła brał udział w nagraniach z orkiestrą NOSPR oraz w projektach kameralnych, takich jak kwartet klarnetowy „Dance of Fire" oraz sekstet dęty z fortepianem „Hexatonic". Do najważniejszych z tych projektów należą: „Radio hedonistycznie" Moniki Bożym (Mystic Production, 2018) oraz „Budyń o smaku Mickiewicza" N. Kołodziejczyka, zarejestrowany w Budapest Music Center w dniach 9 i 10 listopada 2022 roku. Ogromnym wyróżnieniem artystycznym dla dra Tomasza Żymły było wystąpienie na jednej scenie z kwartetem Wayne'a Shortera, w składzie: Danilo Perez (fortepian), John Pattitucci (kontrabas) oraz Brian Blade (perkusja), podczas festiwali Jazztopad we Wrocławiu oraz London Jazz Festival w listopadzie 2016 roku.

Dorobek artystyczny dra Tomasza Żymły wnosi istotny wkład w rozwój muzyki klarnetowej.

Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego oraz popularyzatorskiego

Habilitant uczestniczył w licznych kursach i festiwalach, prowadząc lekcje otwarte, wykłady oraz konsultacje. Wśród jego aktywności można wymienić Mistrzowskie Kursy Instrumentów Dętych w Dydni w listopadzie 2020 roku, konferencję naukową CLARICAMP na Akademii Muzycznej im. Jana Ignacego Paderewskiego w Poznaniu, Ogólnopolską Konferencję Naukową „Polska Muzyka Kameralna" na Akademii Sztuki w Szczecinie oraz Warsztaty Klarnetowe w PSM w Prudniku. Obecnie jest gościnnym wykładowcą klarnetu, ze specjalnością klarnet basowy w Akademii Muzycznej im. Jana Ignacego Paderewskiego w Poznaniu. Ważnym osiągnięciem Habilitanta jest otwarcie i prowadzenie pierwszej w Polsce klasy klarnetu basowego w jego macierzystej uczelni w Katowicach. W zakresie działalności organizacyjnej w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w latach 2021-2024 pełnił funkcję kierownika artystycznego i organizacyjnego Akademickiej Orkiestry Dętej. Obecnie jego działania są skoncentrowane na współorganizacji Europejskiego Kongresu Klarnetowego, który odbędzie się na Akademii Muzycznej w Katowicach jesienią 2026 roku.
Jako muzyk Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach oraz członek zespołów kameralnych: Hexatonic, Dance of Fire Quartet i DoF, brał udział w licznych projektach artystycznych, które stanowią źródło inspiracji dla młodych muzyków. Jego praca jako wykładowca Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach oraz Akademii NOSPR, a także aktywność na kursach i warsztatach muzycznych, umożliwiła mu dzielenie się swoimi umiejętnościami i wiedzą z młodymi adeptami sztuki muzycznej. Interesującym i wyróżniającym aspektem jego dorobku artystycznego jest regularna współpraca z gwiazdami sceny rozrywkowej i jazzowej,

takimi jak: Dawid Podsiadło i Artur Rojek, Natalia Kukulska, Tomek Organek, Natalia Grosiak, Monika Bożym oraz Nikola Kołodziejczyk Orchestra. Ten obszar jego działalności artystycznej wskazuje na znaczący wpływ na popularyzację klarnetu basowego w szerszym kontekście.
Dorobek naukowy, dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski Pana dra Tomasza Żymły oceniam jako istotny i znaczący.

Konkluzja

Na podstawie przeprowadzonej analizy dorobku artystycznego i naukowego, a w szczególności oceny dzieła artystycznego wskazanego przez Habilitanta – nagrania kompozycji Nikoli Kołodziejczyka „Ranwers" na koncertujący klarnet basowy i kwintet dęty, zawartego na płycie CD 5[+2] zespołu LutosAir Quintet – stwierdzam, że dorobek Pana dra Tomasza Żymły oraz jego oryginalne osiągnięcia artystyczne spełniają wymogi ustawy i w pełni uzasadniają nadanie mu stopnia doktora habilitowanego sztuk muzycznych. Wszechstronna i bogata działalność artystyczna, dydaktyczna oraz naukowa, mająca zasięg nie tylko lokalny, ale także ogólnopolski i międzynarodowy, stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny sztuki muzycznej.

Wniosek Pana dra Tomasza Żymły o nadanie stopnia doktora habilitowanego oceniam pozytywnie.

Prof. dr hab. Bogusław Jakubowski